

Sygn. akt III AUa 1415/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 r. w Gdańsku

sprawy J. M. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 lipca 2017 r., sygn. akt VII U 1741/16

I. zmienia w części zaskarżony wyrok w punkcie 1 (pierwszym) w zakresie żądania przeliczenia wysokości emerytury J. M. (1) z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od dnia 4 lipca 1964 r. do dnia 27 lipca 1964 r. i w tym zakresie oddala odwołanie;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz J. M. (1) kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne.

SSA Bożena Grubba SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń

Sygn. akt III AUa 1415/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 września 2016r. r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał ubezpieczonemu J. M. (1) emeryturę na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wyliczona emerytura wyniosła 2214,53 zł brutto.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony J. M. (1), wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przeliczenie świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w Zakładach (...) od 4 lipca 1964r. do 04 lipca 1966r., w Zakładach (...) poczta D. od 19 listopada 1966r. do 20 maja 1967r., w Spółdzielni Usługowo- (...) w P. od 27 czerwca 1967r. do 31 sierpnia 1967r., w (...) Wojewódzka Spółdzielnia (...) w G. Oddział w K. od 7 sierpnia 1968r. do 16 grudnia 1968r., w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od 6 maja 1969r. do 1 lipca 1975r., w Kombinacie Rolnym (...) Zakład (...) w P. od 10 lipca 1975r. do 15 maja 1978r.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu spornej decyzji.

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do wyliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy J. M. (1) z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od dnia 4 lipca 1964r. do dnia 4 lipca 1966r. w Zakładzie (...) w S., okresu zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1967r. do dnia 20 maja 1967r. w Zakładzie (...) w Z. oraz od dnia 19 lutego 1971r. do dnia 19 kwietnia 1971r. jako okresu służby wojskowej (punkt 1) oraz oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (punkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Wnioskodawca J. M. (2), urodzony dnia (...), z zawodu malarz budowlany, w dniu 8 lipca 2016 r. złożył do pozwanego organu rentowego wniosek o emeryturę.

Zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją z dnia 7 września 2016r. r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał ubezpieczonemu J. M. (1) emeryturę na podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wyliczona emerytura wyniosła 2214,53 zł brutto.

W okresie od 4 lipca 1964 r. do 04 lipca 1966 r. ubezpieczony zatrudniony był w Zakładach (...). Świadcstwo pracy zostało podpisane przez A. B., kierownika zakładu.

W okresie od 19 listopada 1966 r. do 20 maja 1967 r. ubezpieczony zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) poczta D.. Za okres od stycznia 1967r. brak akt (...) płatnika.

W okresie od 27 czerwca 1967r. do 31 sierpnia 1967r., ubezpieczony zatrudniony był w Spółdzielni Usługowo- (...) w P.

Od 7 sierpnia 1968r. do 16 grudnia 1968r. ubezpieczony zatrudniony był w (...) Wojewódzka Spółdzielnia (...) w G. oddział w K.

W okresie od 6 maja 1969r. do 1 lipca 1975r. ubezpieczony zatrudniony był w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku malarza budowlanego.

W okresie od 19 lutego do 14 grudnia 1972 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową. W tym czasie, w okresie od 20 kwietnia 1971r. do 15 grudnia 1972r. wykonywał pracę malarza. Do pracy powrócił w dniu 6 stycznia 1973r.

Na okres od 14 kwietnia 1973 r. do 30 czerwca 1975r. został oddelegowany do (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa, gdzie pracował na stanowisku malarza.

Od 10 lipca 1975 r. do 15 maja 1978 r. ubezpieczony zatrudniony był w Kombinacie Rolnym (...) Zakład (...) w P. na stanowisku malarza.

Powyższy stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych oraz w aktach sprawy. Sąd miał na uwadze, że ich prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w

jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Powyższe dowody układają się zdaniem Sądu w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całej rozciągłości.

Sąd Okręgowy dał wiarę świadectwu pracy z dnia 20 września 1966r., gdyż sam fakt podpisania go w zastępstwie przez kierownika warsztatu nie neguje, iż ubezpieczony był we wskazanych w nim okresach zatrudniony w Zakładzie (...).

Stan faktyczny Sąd I instancji ustalił również na podstawie zeznań samego ubezpieczonego J. M. (1). W ocenie Sądu zeznania zasługują na walor wiarygodności w zakresie, w jakim posłużyły do stwierdzenia powyższego stanu faktycznego, znajdującego odzwierciedlenie w konkretnej dokumentacji źródłowej.

Sąd Okręgowy wskazał, iż jak wynika z treści odwołania ubezpieczonego, odpowiedzi na odwołanie pozwanego a także pisma odwołującego się z 9 grudnia 2016r., spornymi były okresy od 4 lipca 1964r. do 4 lipca 1966r., od 1 stycznia 1967r. do 20 maja 1967r., od 19 lutego 1971r. do 19 kwietnia 1971r. oraz od 15 grudnia 1972r. do 5 stycznia 1973r.

Zgodnie z przepisami art. 25 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016r. poz. 887) dalej: ustawa, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Zgodnie zaś z art. 26 ustawy, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego.

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach.

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia. Tablice te są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego.

Zgodnie z art. 173 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

Kapitał początkowy można zatem określić jako równowartość kwoty hipotetycznej emerytury za okresy składkowe i nieskładkowe ubezpieczonych do 31 grudnia 1998 r., ustalonej na dzień 1 stycznia 1999 r. i wyrażonego w miesiącach średniego dalszego trwania życia dla osób w wieku 62 lat. Obliczenia emerytury hipotetycznej dokonuje się według formuły stosowanej do wyliczenia emerytury dla osób, które urodziły się przed dniem 1 stycznia 1949 r., tak więc przy ustalaniu podstawy wymiaru składki obowiązują te same zasady, jakie zostały określone dla ustalania prawa do emerytury osób urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.

Przepisy art. 174 podają, że kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Natomiast podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Sąd I instancji podkreślił, iż przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Obowiązek udowodnienia faktów spoczywa na osobie, która wywodzi z nich skutki prawne (art. 232 k.p.c.), stąd też na odwołującym ciąży obowiązek przedstawienia dowodów dla udowodnienia spornych okoliczności. Muszą to być jednak środki dowodowe, które pozwolą na wiarygodne ustalenie okoliczności faktycznych. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań, które pozwalałyby na ustalenie wynagrodzenia, będącego bazą do wyliczenia podstawy wymiaru w sposób przybliżony lub prawdopodobny, do czego faktycznie zmierza odwołanie i zarzuty podniesione w apelacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007 r., III AUa 482/07).

W ocenie Sądu Okręgowego, z obowiązku powyższego niewątpliwie w przedmiotowej sprawie ubezpieczony się wywiązał, bowiem zgromadzona w toku postępowania dokumentacja daje podstawy do uznania żądania zmiany spornej decyzji, jednak nie w pełnym zakresie.

Wykrycie prawdy przez sąd ogranicza się w zasadzie do przeprowadzenia dowodów zgłoszonych przez strony, bowiem na nich spoczywa ciężar dowodu (art. 6 k.c.), zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontrydiktoryjności procesu, gdyż – ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach procesowych. Działanie sądu z urzędu i przeprowadzenie dowodu niewskazanego przez stronę jest po uchyleniu art. 3 § 2 k.p.c. dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych oraz musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2010 r., I BU 8/10). Podobne stanowisko zajął także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 28 czerwca 2001 r. zapadłym w sprawie o sygn. akt III AUa 2588/00, w wyroku z dnia 23 października 2001 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 377/01 oraz w wyroku z dnia 12 grudnia 2000 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 1540/00. Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela w pełni pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy oraz Sąd Apelacyjny w cytowanych wyżej wyrokach.

Co do pierwszego spornego okresu, tj. od 4 lipca 1964r. do 4 lipca 1966r., w ocenie Sądu I instancji, z przedłożonych przez ubezpieczonego dokumentów wynika, iż faktycznie w tym okresie zatrudniony był w Zakładzie (...) w S.. Został przyjęty na naukę zawodu malarza. Jak wynika wprost z przedstawionej przez ubezpieczonego umowy o naukę zawodu, zobowiązany był do pracy 6 godzin dziennie a 36 godzin tygodniowo. Do czasu pracy wliczał się czas faktycznego doksztalcania się w szkole lub na kursach, jednak w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. W okresie nauki przysługiwało ubezpieczonemu wynagrodzenie oraz nabywał prawo do płatnego urlopu.

Spór w powyższej kwestii sprowadzał się do ustalenia, czy praktyczna nauka zawodu odbywana przez ubezpieczonego w latach 1964 – 1966 stanowi okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 roku.

Przy ustalaniu okresu składkowego na podstawie powołanego przepisu nie ma decydującego znaczenia sam fakt odbywania przez ucznia zajęć praktycznych. Oceniając status prawny takiego ucznia należy badać spełnienie warunków określonych w przepisach o zatrudnieniu młodocianych, obowiązujących w okresie wskazanym przez ubezpieczonego jako okres zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2000 r., II UKN 349/99, OSNP 2001 r., z. 11, poz. 398).

W latach nauki ubezpieczonego w Zakładach (...) w S. obowiązywała ustawa z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczania do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz. 160). Ustawa ta obowiązywała do wejścia w życie kodeksu pracy, co miało miejsce w dniu 1 stycznia 1975 r. - art. IV § 1 pkt 16 ustawy z 26 czerwca 1974 r. przepisy wprowadzające kodeks pracy (Dz. U. z dnia 5 lipca 1974 r.).

W treści art. 3 ust. 1 cyt. ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. przyjęto, że młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy w celu nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Zgodnie z art. 9 ust. 1 tejże ustawy, zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

Okresem składkowym, w rozumieniu przepisu art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej - w świetle analizowanych wyżej przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. - jest okres zatrudnienia wykonywanego na podstawie indywidualnej umowy między zakładem pracy a szkolącym się młodocianym. W niniejszej sprawie ubezpieczony udowodnił fakt zawarcia umowy o naukę zawodu, jak też wykonywania takiego zatrudnienia. Przedstawił zarówno umowę o naukę zawodu jak i świadectwo pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, przeprowadzone postępowanie dało podstawy do ustalenia, że w spornym okresie ubezpieczonego łączyła indywidualna umowa określająca zawód, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki.

Odnośnie kolejnego spornego okresu, tj. od 1 stycznia 1967r. do 20 maja 1967r. wskazać należy, iż sam brak akt (...) płatnika za ww. okres nie jest jednoznaczne z faktem, iż ubezpieczony nie był w tym okresie zatrudniony w Zakładzie (...) w Z.. W ocenie Sądu postawy materiału dowodowy daje dostateczne odstawy by uznać, że ubezpieczony faktycznie był w ww. okresie zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy a od jego wynagrodzenia odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne.

Mając powyższe na uwadze, na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję jak w punkcie I sentencji wyroku, nakazując pozwanemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przeliczenie ubezpieczonemu J. M. (1) emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od dnia 4 lipca 1964r. do dnia 4 lipca 1966r. w Zakładzie (...) w S., okresu zatrudnienia od dnia 1 stycznia 1967r. do dnia 20 maja 1967r. w Zakładzie (...) w Z. oraz od dnia 19 lutego 1971r. do dnia 19 kwietnia 1971r. jako okresu służby wojskowej.

Natomiast na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonego w pozostałym zakresie.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go:

- w części dotyczącej zaliczenia okresu od dnia 4 lipca 1964 r. do 3 listopada 1964 r. z tytułu nauki zawodu w Zakładzie (...) w S., zarzucając obrazę prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 24 i 25 oraz art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w

zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy poprzez uznanie jako okres składkowy okresu, w którym ubezpieczony z racji wieku i obowiązujący zakaz zatrudniania osób poniżej 16 roku życia nie mógł pracować

- w części dotyczącej zaliczenia okresu od dnia 1 stycznia 1967 r. do 16 stycznia 1967 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w Z., zarzucając obrazę prawa materialnego, to jest art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 24 i 25 oraz art. 173 i art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie jako okres składkowy okresu, za który Ubezpieczony nie udowodnił fakty wykonywania pracy.

W oparciu o powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za II instancję.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, iż przeprowadzenie postępowanie przez Sąd I instancji daje podstawy do zaliczenia okresów:

- od dnia 4 listopada 1964 r. do 4 lipca 1966 r. z tytułu nauki zawodu w Zakładzie (...) w S.,
- od dnia 16 stycznia 1967 r. do 20 maja 1967 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w Z. oraz
- od dnia 19 lutego 1971 r. do dnia 19 kwietnia 1971 r., to jest okres zasadniczej służby wojskowej.

Natomiast w części dotyczącej okresów od 4 lipca 1964 r. do 3 listopada 1964 r. z tytułu nauki zawodu w Zakładzie (...) w S. oraz od 1 stycznia 1967 r. do 16 stycznia 1967 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w Z., w opinii organu rentowego, w toku postępowania J. M. (3) nie udowodnił, że wykonywał pracę.

Skarżący wskazał, iż ustawa z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i w warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy przewidywała w art. 1, że młodocianymi w rozumieniu ustawy są osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat życia. Ubezpieczony urodzony (...) w dniu, w którym według Sądu I instancji miał podjąć naukę zawodu, to jest 4 lipca 1964 r. nie miał ukończone 14 lat. Ponadto umowa o naukę zawodu zawarta była w dniu 16 października 1964 r. Z uwagi na słabą jakość kserokopii złożonej do akt sądowych brak możliwości ustalenia czy datę początkową nauki zawodu stanowi dzień 4 lipca 1964 r. czy 4 listopada 1964 r. Data 4 listopada 1964 r. jest bardziej prawdopodobna uwagi na wiek ubezpieczonego, a także datę zawarcia umowy o naukę zawodu. Ponadto zapisy w legitymacji ubezpieczeniowej wydanej 28 stycznia 1966 r. przez Zakład (...) w G. na karcie 7 wskazują daty 28 stycznia 1966 r. i 11 lipca 1966 r.

Apelujący podniósł także, iż zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa 1700/16, LEX nr 2284930, dla wykazania, że dany okres stanowi okres składkowy, o którym mowa w cytowanym na wstępie art. 6 ust. 2 pkt 3 u.e.r.f.u.s. bezwzględnie wymaganym jest przedstawienie dokumentów potwierdzających fakt zatrudnienia przez zakład pracy w celu przyuczenia do zawodu na podstawie indywidualnej umowy o pracę i wymogu tego nie może zastąpić powoływanie się wyłącznie na okoliczność nauki w zasadniczej szkole zawodowej.

Wobec zapisów w umowie o nauce zawodu z dnia 16 października 1964 r. zawartej pomiędzy Technikum (...) w G., a ubezpieczonym reprezentowanym przez ojca -A. M., zdaniem pozwanego brak podstaw do uznania daty 4 lipca 1964 r. jako rozpoczęcia nauki zawodu.

Odnośnie okresu od dnia 1 stycznia 1967 r. do dnia 20 maja 1967 r. skarżący podniósł, iż zapis w legitymacji ubezpieczeniowej wskazuje na okres zatrudnienia od dnia 17 stycznia 1967 r. W toku postępowania Sądowego Ubezpieczony poza zeznaniami nie zaproponował innego dowodu potwierdzającego jego słowa, jak również nie został przeprowadzony z urzędu przez Sąd inny dowód. Wobec powyższego, zdaniem apelującego brak podstaw do uznania okresu pracy w Zakładzie (...) w Z. od 1 stycznia 1967 r. do 16 stycznia 1967 r.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów. Wyjaśnił, iż świadectwo pracy Zakładu (...) w S. z dn. 20 września 1966 r. zawiera zapis rozpoczęcia zatrudnienia w dniu 4 lipca

1964 r. Umowa o naukę zawodu zawarta dnia 16 października podaje również datę 4 lipca jako początek nauki zawodu. Dodatkowo wpis w legitymacji ubezpieczeniowej również podaje datę 4 lipca 1964r. - uczeń warsztatu malarskiego. Zdaniem wnioskodawcy, nie zachodzi konieczność domniemywania rozpoczęcia nauki zawodu.

Wnioskodawca wskazał, iż okres od 1 stycznia 1967 r. do 16 stycznia 1967 r. z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w Z. jest potwierdzony w legitymacji ubezpieczeniowej wpisem - zatrudniony jako pomocnik malarski od 19 listopada 1966 r., od 17 stycznia 1967 r. jako czeladnik malarski. Z pracy pomocnika nie został zwolniony, a 17 stycznia awansował na czeladnika.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się zasadna jedynie w nieznaczej części.

Przedmiotem niniejszej sprawy była wysokość emerytury wnioskodawcy J. M. (3), a konkretnie staż ubezpieczeniowy przyjęty do jej wyliczenia. Na etapie postępowania apelacyjnego sporne pozostawały tylko okresy od 4 lipca 1964r. do 3 listopada 1964 r. w Zakładach (...) oraz od 1 stycznia 1967 r. do 16 stycznia 1967 r. w Zakładach (...).

W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził wystarczające dla rozstrzygnięcia sporu postępowanie dowodowe, a na jego podstawie prawidłowo ustalił stan faktyczny niniejszej sprawy oraz dokonał w przeważającej mierze trafnej wykładni mających zastosowanie przepisów. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu Sądu Okręgowego i przyjmuje je za własne, nie znajdując tym samym podstawy do ponownego przytaczania dokonanych już ustaleń faktycznych i rozważań prawnych. Rozważania prawne Sądu I instancji wymagały jedynie w niewielkim zakresie korekty, co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku.

Odnośnie okresu pracy w Zakładzie (...) w S., pozwany bezzasadnie podnosił, iż wnioskodawca zatrudniony został dopiero od dnia 4 listopada 1964 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przedłożone przez wnioskodawcę świadectwo pracy z dnia 20 września 1966 r. oraz jego legitymacja ubezpieczeniowa potwierdzają jednoznacznie, iż ubezpieczony rozpoczął zatrudnienie w dniu 4 lipca 1964 r., a nie jak podnosił pozwany – 4 listopada 1964 r. Okoliczności tej nie zmienia fakt, iż umowę o naukę zawodu ojciec wnioskodawcy podpisał w dniu 16 października 1964 r., bowiem mogła ona zostać spisana już po rozpoczęciu pracy przez ubezpieczonego.

Zasadne natomiast okazały się zastrzeżenia apelującego do zaliczenia ubezpieczonemu do okresów składkowych stażu pracy w Zakładzie (...) w S. w okresie od 4 lipca 1964r. do dnia 27 lipca 1964 r. Wyjaśnić należy, iż zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017, poz. 1383, dalej: ustawa emerytalna), za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. m.in. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r. Na mocy zaś art. 1 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie), młodocianymi w rozumieniu ustawy są osoby, które ukończyły 14 lat, a nie przekroczyły 18 lat życia. Jak wynika z treści powyższych przepisów, ustawodawca nie przewidział możliwości zaliczenia do okresów ubezpieczenia (art. 5 ust 1 ustawy emerytalnej) okresu pracy młodocianego przed ukończeniem 14 roku życia. Skoro więc wnioskodawca, urodzony w dniu (...), 14 rok życia ukończył dopiero w dniu (...), to do okresów składkowych nie mógł mu zostać zaliczony wcześniejszy okres zatrudnienia, tj. od 4 lipca 1964 r. do 27 lipca 1964 r.

Na uwzględnienie nie zasługiwały natomiast podnoszone przez skarżącego zarzuty odnośnie okresu pracy w Zakładzie (...) w Z. od 1 stycznia 1967 r. do 16 stycznia 1967 r. Nie tylko z zeznań ubezpieczonego, ale także z legitymacji ubezpieczeniowej wnioskodawcy wynika ciągłość jego zatrudnienia w tym zakładzie pracy, najpierw na stanowisku pomocnika malarskiego (od 19 listopada 1966 r.), a następnie od 17 stycznia 1967 r. – na stanowisku czeladnika malarskiego. Zdaniem Sądu II instancji, Sąd Okręgowy trafnie więc uznał, iż wnioskodawca pracował tam także w okresie od 1 stycznia do 16 stycznia 1967 r.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny w punkcie I wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił w części zaskarżony wyrok w punkcie 1 w zakresie żądania przeliczenia wysokości emerytury J. M. (3) z uwzględnieniem okresu zatrudnienia od 4 lipca 1964 r. do 27 lipca 1964 r. i w tym zakresie oddalił odwołanie.

W punkcie II wyroku na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił zaś apelację pozwanego w pozostałym zakresie.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji orzekł w punkcie III wyroku na podstawie art. 100 zd.2 k.p.c., mając na względzie, iż apelacja pozwanego uwzględniona została jedynie w nieznacznym zakresie. Wobec powyższego, zgodnie z § 9 ust. 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800), Sąd Apelacyjny, uwzględniając nakład pracy pełnomocnika, orzekł o kosztach postępowania w ten sposób, że zasądził od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawcy kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń